

Προς μια ολοκληρωμένη μεταναστευτική πολιτική

Αν είσαι μαρμαράς στο λεκανοπέδιο Αττικής, μάλλον πιστεύεις ότι οι μετανάστες μόνο κακό έχουν κάνει στη χώρα. Αν, από την άλλη, είσαι αγρότης, πιστεύεις μάλλον ακριβώς το αντίθετο. Για πολλούς εργάτες και μικροεπιχειρηματίες, οι αλλοδαποί ανταγωνίζονται τους Έλληνες.

Οι κατασκευαστικές εταιρείες προτιμούν τα ξένα χέρια που κοστίζουν φτηνότερα και που, αν και παράνομα, δεν χρεώνουν ΙΚΑ. Δεν υπάρχει μήπως αντίρρηση ότι στον κατασκευαστικό τομέα, η είσοδος μεταναστών έχει προκαλέσει ανεργία. Για τους αγρότες, όμως, οι μετανάστες συμπληρώνουν τις ανάγκες τους και αναλαμβάνουν δουλειές για τις οποίες δεν βρίσκονται ελληνικά χέρια. Μελέτη των καθηγητών Λιανού, Σαρρή και Λούκας Κατσέλη αποκάλυψε ότι η παράνομη εργασία στη γεωργία αύξησε το αγροτικό προϊόν κατά 3% και το προϊόν στον κατασκευαστικό τομέα κατά 8%. Η συνολική προσφορά των αλλοδαπών υπολογίζεται ότι φτάνει το 1% του ΑΕΠ της χώρας.

Από την άλλη, οι μετανάστες επιβαρύνουν το κράτος με πρόσθετο κόστος λειτουργίας, όπως, λόγου χάριν, έξοδα για συνοριακό στρατό, θαλάσσιες περιπολίες, αυξημένη ετοιμότητα των δυνάμεων ασφαλείας. Οι παράνομοι αλλοδαποί επιβαρύνουν επίσης τη χώρα, επειδή πολλές φορές επωφελούνται από τα αγαθά του κράτους πρόνοιας, όπως υγειονομική κάλυψη, χωρίς όμως να παρουσιάζουν αντίστοιχη φορολογική συνεισφορά, αφού δουλεύουν στη μαύρη αγορά.

Πόσους ακόμη μετανάστες αντέχουμε να απορροφήσουμε; Υπουργοί της κυβέρνησης ισχυρίζονται ότι έχουμε φτάσει στο όριό μας, κάτι που ειπώθηκε στην πρόσφατη Σύνοδο Κορυφής. Έτσι όπως είμαστε οργανωμένοι ως κοινωνία, σίγουρα έχουμε φτάσει στα όριά μας. Το πρόβλημα είναι όμως ότι η λαθραία εισροή

**Η παράνομη εργασία
αύξησε το αγροτικό
προϊόν κατά 3% και
τις κατασκευές κατά 8%**

φτωχών, ή τουλάχιστον φτωχότερων από εμάς, δεν θα σταματήσει. Μάλλον η πίεση για εισόδο στη χώρα μας θα αυξηθεί, όπως και σε όλες τις χώρες της Δύσης. Αντί τελικά να κατορθώσουν οι πληθυσμοί του Τρίτου Κόσμου να αναπτύξουν τις χώρες τους, παρά τα προγράμματα της Δύσης, θα καταλήξουν να ζουν απλώς μια καλύτερη ζωή, εγκαταλείποντας τον τόπο τους και μετακομίζοντας στις ανεπτυγμένες χώρες.

Με αυτήν την τρομακτική πίεση στη μεθόριο, πρέπει να καταλάβουμε ότι δύσκολα τα σύνορα θα κλείσουν, ιδιαίτερα σε μια χώρα σαν τη δική μας, με τόσα λιμάνια και νησιά. Από τη στιγμή που αποδεχτούμε ότι θα έχουμε συνεχή εισροή, τίθεται το θέμα πώς θα ελέγξουμε τη ροή ώστε να αρμόζει στα οικονομικά και στα κοινωνικά συμφέροντά μας.

Σήμερα η πολιτική μας εκφράζεται με τον νόμο 2910/2001, με πολλές διατάξεις που φαντάζουν εξωπραγματικές. Για παράδειγμα, φανταστείτε μια οικογενειακή επιχείρηση σε έναν νομό που θέλει να προσλάβει κάποιον αλλοδαπό. Αν ακολουθήσει την επίσημη οδό, πρέπει να γίνουν τουλάχιστον δέκα διαφορετικά βήματα γραφειοκρατικής φύσης, συν άλλα τόσα χαρτιά και αποδεικτικά στοιχεία. Ενδεικτικά παραθέτω δυο-τρία από αυτά που πρέπει να γίνουν για την έγκριση εισόδου αλλοδαπού στη χώρα μας για να εργαστεί (άρθρο 19 του νόμου 2910/2001):

- Υπαρξη μελέτης για αγορά εργασίας από τον ΟΑΕΔ, στην οποία καταχωρίζονται οι υπάρχουσες ανάγκες σε εργατικό δυναμικό. Με βάση αυτήν την έκθεση, τρεις υπουργοί υπογράφουν για τον ανώτατο αριθμό αδειών εργασίας και η απόφαση διαβιβάζεται στις ελληνικές προξενικές αρχές και στα γραφεία ευρέσεως εργασίας στο εξωτερικό.

- Καταρτίζονται ονομαστικές καταστάσεις αλλοδαπών που ανταποκρίνονται στην ελληνική προκήρυξη και υποβάλλουν αίτηση στο ελληνικό προξενείο.

- Ακολουθώντας, προσέρχονται οι ενδιαφερόμενοι στο ελληνικό προξενείο, λαμβάνουν την έγκριση και μεταβαίνουν στην Ελλάδα για τις εργασίες που προέβλεψε η μελέτη.

- Ο εργοδότης κάνει αίτηση στη νομαρχία για το είδος της δουλειάς και αριθμό ατόμων.

- Ο εργοδότης διαλέγει από τη λίστα ονομάτων των αλλοδαπών που έχουν εγκριθεί για εισόδο από τις ελληνικές αρχές.

- Ο νομάρχης χορηγεί άδεια εργασίας επί έναν χρόνο.

Νομοθεσία

Υπάρχουν και πολλά άλλα βήματα, που μόνο να τα διαβάσει κανείς κουράζεται. Δεν αμφιβάλω για τις καλές προθέσεις του νομοθέτη, ο οποίος προσπαθεί με τα παραπάνω να ελέγξει την εισόδο των αλλοδαπών και να ανταποκριθεί στις ανάγκες της ελληνικής οικονομίας, αλλά αναρωτιέμαι αν μπορεί να τηρηθεί η εν λόγω διαδικασία.

Οι πολύπλοκες διαδικασίες δημιουργούν κίνητρα για διαφθορά, καθώς και κίνητρο για παράνομη είσοδο και για παράνομη εργοδοσία.

Λύσεις υπάρχουν. Ένας τρόπος είναι να βελτιωθεί η μεταναστευτική πολιτική μας, να γίνει πιο εξειδικευμένη και να έρθει πιο κοντά στην πραγματικότητα. Πρέπει, δηλαδή, ο νόμος να προβλέπει τις ανάγκες της οικονομίας αλλά και να εξετάζει το είδος της μετανάστευσης. Ξεχωρίζω τα εξής:

A. Μετανάστες απελπισμένοι με την κατάσταση στη χώρα τους. Υπάρχουν κάποιοι μετανάστες που έρχονται στην Ελλάδα, με οποιονδήποτε τρόπο μπορούν, για να αποφύγουν τη φριχτή μιζέρια της χώρας τους. Γι' αυτούς, απαιτείται ιδιαίτερη ευαισθησία και ιδιαίτερη πολιτική, διαφορετική από την υπάρχουσα.

B. Μετανάστες από την Ασία. Οι μετανάστες από τις Φιλιππίνες και τις αντίστοιχες χώρες έρχονται μόνοι τους, είναι σχετικά νέοι, δεν επιβαρύνουν το κοινωνικό σύνολο και σε μεγάλο βαθμό νομιμοποιούνται και αναχωρούν από τη χώρα μας έπειτα από επτά ως δέκα χρόνια. Για αυτούς, μένει το θέμα να βρεθεί τρόπος ώστε να παραλαμβάνουν τη σύνταξή τους όταν αποχωρούν από τη χώρα.

Γ. Αλλοδαποί από γειτονικές χώρες. Ο μεγάλος αριθμός μεταναστών προέρχεται από τις γειτονικές χώρες. Πρέπει να υπάρξει ξεκάθαρο νομικό πλαίσιο για τη διεύρυνση της εποχικής εργασίας (γεωργίας) και της προσωρινής απασχόλησης (Ολυμπιακών έργων). Το υπάρχον νομικό καθεστώς δημιουργεί ισχυρά κίνητρα για μόνιμη εγκατάσταση στη χώρα μας, πρώτον επειδή είναι πολύπλοκο, δεύτερον επειδή το κόστος ανανέωσης είναι πολύ υψηλό, και τρίτον επειδή, σύμφωνα με τον νόμο, αν λείπεις πάνω από δύο μήνες χάνεις τα δικαιώματά σου.

Έτσι, ο νόμος δημιουργεί αντικίνητρα για την προέλευση εποχικής και προσωρινής εργασίας. Υπάρχουν φυσικά προσωρινές άδειες, αλλά σήμερα δίνονται σε μια ad hoc βάση και δεν έχουν ενταχθεί στο θεσμικό πλαίσιο.

Θα μου πείτε ότι ουδείς μονιμότερος του προσωρινού αλλοδαπού. Για την εύκολη είσοδο και έξοδο εποχικών αλλοδαπών, χρειάζεται πανευρωπαϊκή αλλά και διαβαλκανική συμφωνία (λ.χ., για προσωρινές άδειες). Μόνον μια ολοκληρωμένη μεταναστευτική πολιτική μπορεί να αντιμετωπίσει ένα θέμα, που προκαλεί σήμερα σημαντικές κοινωνικές τριβές.

Η Ελλάδα έχει αποκτήσει πολύτιμη πείρα, τα τελευταία δέκα χρόνια, στο θέμα της μετανάστευσης. Κατά την περίοδο της ευρωπαϊκής προεδρίας μας, χρήσιμο θα ήταν να επεξεργαστούμε την πείρα αυτή να και να διατυπώσουμε σοβαρές και τεκμηριωμένες προτάσεις ως προς τη μεταναστευτική πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. ♦